

R10.11

Revizyon No : 02

Yürürlük Tarihi : 28.03.2018

Uzmanlık Alanları ve Kullanım Rehberi

TÜRK AKREDİTASYON KURUMU

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
İçindekiler.....	1
1. Amaç	2
2. Kapsam.....	2
3. Tanımlar	2
4. Uygulama	3
4.1. Denetçi / Teknik Uzman Başvurusu Yapacaklar İçin Uzmanlık Alanlarının Kullanımı	3
4.2. Ana Hizmet Birim Başkanlıklarında Uzmanlık Alanlarının Kullanımı.....	3
4.2.1 Denetçi Ve Teknik Uzmanların Nitelendirmelerinde Uzmanlık Alanlarının Kullanımı	3
4.2.2 Uygunluk Değerlendirme Kuruluşlarının Nitelendirmelerinde Uzmanlık Alanlarının Kullanımı.....	6
4.2.3 Akreditasyon Denetimlerinin Organizasyonunda Uzmanlık Alanlarının Kullanımı	7
5 Uzmanlık Alanları.....	7

TÜRK AKREDİTASYON KURUMU

UZMANLIK ALANLARI ve KULLANIM REHBERİ

1 AMAÇ

Bu Rehber, Uygunluk Değerlendirme Kuruluşlarının akreditasyon sürecindeki denetimlerde görev almak için TÜRKAK Denetçi/Teknik Uzman havuzunda yer almak isteyen adayların sahip oldukları ihtisas konularının (uzmanlık alanları) belirlenmesinde ve Uygunluk Değerlendirme Kuruluşlarının akredite olmak üzere başvuruda buldukları faaliyet alanlarının ait olduğu uzmanlık alanlarının belirlenmesinde kullanılacak yöntemleri açıklamaktır.

2 KAPSAM

Bu rehber, TÜRKAK Denetçi ve Teknik Uzmanlarının nitelendirilmesi, Uygunluk Değerlendirme Kuruluşlarının akredite olmak üzere başvurdukları kapsamların sınıflandırılmasını ve Uygunluk Değerlendirme Kuruluşlarında gerçekleştirilecek denetimlerde görev alacak denetim ekibi ile bu Uygunluk Değerlendirme Kuruluşunun faaliyet alanlarının uzmanlık alanları açısından örtüşmesini kapsar.

3 TANIMLAR

Uygunluk Değerlendirme Kuruluşu (UDK)

Mal ve hizmetlerin standart, şartname veya bir kriterler zinciri açısından değerlendirilmesi amacıyla deney, analiz, muayene ve belgelendirme çalışmaları yapan kuruluşlar.

Teknik Sorumlu

İlgili TÜRKAK Ana Hizmet Başkanlığı tarafından görevlendirilen, akreditasyon başvurusunda bulunan veya akredite edilmiş kuruluşla ilgili her türlü teknik ve idari irtibat, koordinasyon ve sekretarya işlemlerinden sorumlu TÜRKAK teknik personelidir.

Denetçi/Teknik Uzman Havuzu

TÜRKAK adına akreditasyon denetimlerinin gerçekleştirilmesinde görevlendirilmek üzere belirlenmiş baş denetçi, denetçi ve teknik uzmanların tümüne verilen genel isimdir.

Denetim Ekibi (Denetçi Heyeti)

Uygunluk Değerlendirme Kuruluşlarında gerçekleştirilecek belirli bir denetim için görevlendirilen ve içerisinde en az bir Baş Denetçinin yer aldığı ve denetlenecek faaliyete göre Denetçi ve Teknik Uzmanlarında yer alabileceği denetim elemanları grubuna verilen addır. Denetim ekipleri her bir denetim için ayrı ayrı belirlenir.

Uzmanlık Alanı

Denetçi / Teknik Uzman havuzunda yer alan kişilerin bu rehberin ekinde verilen Uzmanlık Alanları listesinde uygunluk değerlendirme faaliyet alanları için ayrı ayrı sınıflandırılmış olan teknik ihtisas konularıdır.

TÜRK AKREDİTASYON KURUMU

4 UYGULAMA

Uzmanlık alanları, akreditasyon başvurusunda bulunan Uygunluk Değerlendirme Kuruluşu'nun (UDK) kapsamlarının, uygun (eğitimli ve yetkin) denetim ekibi oluşturularak denetlenmesi ve yeterli görülen kapsamlarda akreditasyon verilmesi açısından önem arz etmektedir.

4.1 Denetçi / Teknik Uzman Başvurusu Yapacaklar için Uzmanlık Alanlarının Kullanımı

TÜRKAK Denetçi/Teknik Uzman havuzunda yer almak isteyen adayların TÜRKAK'a yapacakları başvurular sırasında ihtisas sahibi (uzman) olduğu konuların belirtilmesinde, başvuru yapılan **ilgili akreditasyon başkanlığının bu rehberin 5. Maddesinde atıf yapılan listelerde** belirlediği uzmanlık alanından yararlanması gerekmektedir. Başvuru sahibi; **ilgili listede** verilen Uzmanlık Alanlarından sahip olduğu Uzmanlık Alanlarını belirleyerek başvurusunun bir parçası olarak Kuruma bildirecektir. Uzmanlık alanlarının belirlenmesinde bu rehberin 4.2.1 Maddesinde verilen kriterler göz önünde bulundurulmalıdır.

4.2 Ana Hizmet Birim Başkanlıklarında Uzmanlık Alanlarının Kullanımı

4.2.1 Denetçi ve Teknik Uzmanların Nitelendirilmelerinde Uzmanlık Alanlarının Kullanımı

Ön değerlendirme sonrası başvuru koşullarını taşıyan Denetçi/Teknik Uzman Başvuruları beyan edilen uzmanlık alanları; birlikte sunulan eğitim, öğretim ve iş tecrübesi belgeleri ile beraber değerlendirilerek başvuru sahibinin TÜRKAK tarafından kabul edilecek uzmanlık alanları belirlenir. Uzmanlık alanlarının belirlenmesinde Tablo 1'de gösterilen kriterler göz önünde bulundurulur.

Tablo 1: Denetçi ve Teknik Uzman havuzunda yer alan kişiler için Uzmanlık Alanı belirleme kuralları.

Alanlar	Uzmanlık Alanı Verilme Kriterleri
Laboratuvar (Deney/ Tıbbi Deney/ Kalibrasyon)	Laboratuvar alanında uzmanlık alanı verilecek kişiler için; bir laboratuvarda deney/tıbbi deney/ kalibrasyon çalışmaları veya laboratuvarlarda mevcut olan kalite sistemleri kurulum veya yönetim çalışmalarında en az 4 (dört) yıllık deneyim gereklidir. Bu deneyime ilave olarak kişinin ilgili uzmanlık alanında deney/ tıbbi deney/ kalibrasyon metodunun güncel metodlar ile deney/ tıbbi deney/ kalibrasyonun gerçekleştirilmesi, ölçüm belirsizliğinin hesaplanması, validasyonun yapılmasına yönelik tecrübesi gereklidir.

TÜRK AKREDİTASYON KURUMU

Muayene	<p>Muayene alanında uzmanlık alanı verilecek kişilerin ilgili uzmanlık alanında en az dört yıllık mesleki deneyim sahibi olmaları ve bu deneyimi;</p> <ul style="list-style-type: none"> – En az iki yıl ilgili sanayi ve hizmet sektöründe bilfiil çalışarak, – Eğitim, araştırma veya danışmanlık faaliyetlerinde bulunarak, kazanmış olmalıdır.
Ürün Belgelendirme	<p>Ürün belgelendirme kuruluşlarının akreditasyonunda görev alacakların en az beş yıllık mesleki deneyim sahibi olmaları ve bu deneyimi;</p> <ul style="list-style-type: none"> – En az iki yıl ilgili ürün tasarımı ve üretimi yapan bir endüstriyel kuruluşta veya ilgili hizmet sektöründe bilfiil çalışarak, – Eğitim, araştırma veya danışmanlık faaliyetlerinde bulunarak, – İlgili ürünlerin deneylerinin yapıldığı laboratuvarında çalışarak, kazanmış olmalıdır.
Yönetim Sistemleri	<p>Yönetim Sistemleri uzmanlık alanlarından bir yönetim sistemi standardının uzmanlık alanı olarak verilebilmesi için; kişinin endüstriyel bir kuruluşta ilgili yönetim sisteminin kurulumu veya işletilmesi konusunda çalışmış olması veya danışmanlığını yapmış olması veya belli düzeyde bilgi-birikimini bir belgelendirme kuruluşunda ilgili yönetim sistemi alanında yapılan denetçilik/uzmanlık çalışmalarından kazanmış olmalıdır.</p> <p>Yönetim Sistemleri uzmanlık alanlarından endüstriyel alanlara yönelik uzmanlıkların verilmesinde ise uygulanabildiğinde en yüksek risk grubunda 5 yıl, yüksek risk grubunda 2 yıl endüstriyel iş tecrübesine sahip olmalıdır veya eğitim, danışmanlık, yayınlar veya çalışmalar konularında teknik yeterliliğini gösterecek kanıtlar olmalıdır. (Risk grubu için Bkz. TÜRKAK R40-05)</p>
Personel Belgelendirme	<p>Personel belgelendirme kuruluşlarının akreditasyonunda görev alacakların; bir personel belgelendirme kuruluşunda veya ilgili alanda eğitim veren üniversite ve diğer eğitim kuruluşlarında veya ilgili alanda belgeli olarak en az beş yıllık mesleki deneyim sahibi olmaları gereklidir.</p>
Yeterlilik Testi Sağlayıcıları	<p>Yeterlilik testlerinin organizasyonu ve sonuçlarının hesaplamalarıyla ilgili görevlendirilecek teknik uzmanlarda; Yeterlilik testi çevrimlerine ilişkin istatistiksel hesaplamalar, homojenite, kararlılık konularında yeterli bilgi ve en az 4 yıl deney, tıbbi deney veya kalibrasyon alanlarında deneyim sahibi olmak. Yeterlilik test sağlayıcılarının başvuru kapsamındaki uzmanlık alanlarının denetlenmesiyle ilgili görevlendirilecek teknik</p>

TÜRK AKREDİTASYON KURUMU

	uzmanlarda; İlgili Laboratuvar (deney/tıbbi deney/kalibrasyon) alanındaki şartlar aynen aranır.
Referans Malzeme Üreticileri	Referans malzeme üretimine ilişkin sonuç ve hesaplamalar ile ilgili görevlendirilecek teknik uzmanlarda; Referans malzeme üretimine ilişkin istatistiksel hesaplamalar, homojenite, kararlılık konularında yeterli bilgi ve en az 4 yıl deney, tıbbi deney veya kalibrasyon alanlarında deneyim sahibi olmak. Referans malzeme üreticilerinin başvuru kapsamındaki uzmanlık alanlarının denetlenmesiyle ilgili görevlendirilecek teknik uzmanlarda; İlgili Laboratuvar (deney/tıbbi deney/kalibrasyon) alanındaki şartlar aynen aranır.
Sera Gazları	Sera Gazları alanında uzmanlık alanı verilecek kişilerin ilgili uzmanlık alanında en az dört yıllık mesleki deneyim sahibi olmaları ve bu deneyimi; <ul style="list-style-type: none"> - En az 2 (iki) yıl ilgili sanayi ve hizmet sektöründe bilfiil çalışarak, - Eğitim, araştırma veya danışmanlık faaliyetlerinde bulunarak, kazanmış olmalıdır.

Denetçi ve Teknik Uzmanlar için Uzmanlık Alanları belirlenirken başvuru sahiplerinin ilgili uzmanlık alanındaki yetkinliğine aşağıdaki Tablo 2’de gösterilen kriterlere göre karar verilir.

1) Denetçi ve Teknik Uzmanlar için Uzmanlık Alanlarındaki Yeterliliği için aşağıda sıralanan kriterlere göre 1’den 5’e kadar artan düzeyde olmak üzere 1 ile 5 arası puanlama yapınız.
2) Başvuruyu değerlendiren teknik sorumlu, yaptığı incelemenin objektifliğini ve verilen bilgilerin doğruluğunu teyit etmiş sayılmaktadır.

Tablo 2: Denetçi ve Teknik Uzmanların Uzmanlık Alanlarındaki yetkinliklerinin belirlenmesine dair kurallar.

Ana Kriter	Alt Kriter	Verilecek Puan
İlgili Uzmanlık Alanında kişinin eğitim, deneyim ve akademik çalışmalarının değerlendirilmesi	En az üç yıllık lise eğitime sahip olup ilgili uzmanlık alanında en az on yıl tecrübeli veya 4 yıllık üniversite eğitime sahip olup 4 yıldan az ilgili uzmanlık alanında çalışma deneyimine sahip,	1
	Değerlendirilen uzmanlık alanına göre Mühendislik/Fen Bilimleri/Sosyal bilimler mezunu (4 yıllık yüksek öğrenim),	2

TÜRK AKREDİTASYON KURUMU

	muayeneci, laborant, ölçme operatörü, ürün belgelendirme deneyimi olan veya sistem belgelendirme için ilgili EA kodlarındaki üretim faaliyetlerinde kalite sistemi içinde en az 4 yıl görev yapmış olanlar	
	Mühendislik/Fen Bilimleri/Sosyal bilimler mezunu karmaşık enstrümantal analiz teknikleri veya belli ölçme konuları ve kalibrasyon teknikleri veya muayene yöntemleri konusunda fiilen en az 5 yıl görev yapmış, akademisyen /endüstriyel arge uzmanı/laboratuvar işletmeciliği tecrübesi olan/ UME uzmanı, en az 5 yıllık ürün/sistem değerlendirme konularında danışmanlık/standart hazırlama tecrübesi var/belgelendirme işletmeciliği tecrübesi olan veya ilgili alanda akademik ünvanı olan	3
	Belli ölçme ve kalibrasyon teknikleri alanında en az 10 yıl görev yapmış/ölçüm belirsizlikleri hesaplama konusuna vakıf 10 yıl deneyimli laboratuvar çalışanı, belgelendirme veya muayene alanında en az 10 yıl tecrübeli	4
	Akademik ünvanı olan veya akreditasyon sistemi sektör komitelerinde görev alan, uygunluk değerlendirmesi, metroloji ve standardizasyon konularında bilimsel eserleri olan, ilgili uzmanlık alanında en az 15 yıllık tecrübesi bulunan	5

TÜRK AKREDİTASYON KURUMU

4.2.2 Uygunluk Değerlendirme Kuruluşlarının Nitelendirmelerinde Uzmanlık Alanlarının Kullanımı

TÜRKAK'a Akreditasyon başvurusunda bulunan Uygunluk Değerlendirme Kuruluşlarının başvurularının gözden geçirilmesi aşamasında akreditasyon verilebilecek alanlarda başvuran kuruluşlar için başvuru kapsamında yer alan uygunluk değerlendirme faaliyetleri göz önüne alınarak bu faaliyetlerin dahil oldukları bu rehberin Ekinde verilen Uzmanlık Alanları belirlenir. Uygunluk Değerlendirme Kuruluşunun akreditasyon başvurusundaki kapsamını genişletmek veya daraltmak için yaptığı sonraki başvurularda bu işlem güncel kapsama göre tekrarlanır.

Uygunluk Değerlendirme Kuruluşlarının Uzmanlık Alanlarındaki yetkinlik düzeyleri Tablo 3'de verilen kriterler göz önüne alınarak belirlenir.

- 3) UDK'nun Uzmanlık Alanlarındaki Yeterliliği için aşağıda sıralanan kriterlere göre 1'den 5'e kadar artan düzeyde olmak üzere 1 ile 5 arası puanlama yapınız.
- 4) Başvuruyu değerlendiren teknik sorumlu, yaptığı incelemenin objektifliğini ve verilen bilgilerin doğruluğunu teyit etmiş sayılmaktadır.

Tablo 3: Uygunluk Değerlendirme Kuruluşlarının Uzmanlık Alanlarındaki yetkinliklerinin belirlenmesine dair kurallar.

Ana Kriter	Alt Kriter	Verilecek Puan
Başvurulan Alanlarla ilgili Kuruluşun Kalite Sistemini uygulaması ve başvuru alanı Standart/Standartlara hakimiyeti ve çalışanların tecrübesi	Kuruluş kalite yönetim sistemini yeni kurmuş ve ilgili uzmanlık alanında 1 bir yıldan az tecrübeye sahip. Çalışan personelin eğitim seviyesi maksimum 2 yıllık Meslek Yüksek Okulu mezunu personelden oluşuyor	1
	Kuruluşun kalite yönetim sistemini yeni kurulmuş ve başvuru alanı konusunda 1 bir yıldan az tecrübeye sahip, eğitim seviyesi Üniversite veya 4 yıllık Yüksek okul mezunu personel çalışıyor veya ilgili alanda 10 yıl tecrübeye sahip 2 yıllık meslek Yüksek okulu personel çalışıyor	2
	Kuruluş Kalite yönetim sistemini 1-4 yıl arasında işletiyor ve başvuru alanı konusunda 1-4 yıl arasında tecrübeye sahip	3
	Kuruluş Kalite Yönetim sistemini 4 yıldan fazla süredir işletiyor ve başvuru alanı konusunda 4 yıldan fazla tecrübeye sahip, Kuruluş daha önce ilgili alanda TÜRKAK veya MLA imzalamış bir kuruluştan akredite edilmiş	4
	Kuruluş Kalite sistemini 5 yıldan fazla süredir işletiyor ve ilgili uzmanlık alanında 8 yılın üzerinde tecrübeye sahip, Kuruluş daha önce ilgili alanda TÜRKAK veya MLA imzalamış bir kuruluştan akredite edilmiş ve akreditasyon yenileme denetimlerinden geçerek başarılı olmuş	5

TÜRK AKREDİTASYON KURUMU

4.2.3 Akreditasyon Denetimlerinin Organizasyonunda Uzmanlık Alanlarının Kullanımı

Akreditasyon süreci boyunca TÜRKAK tarafından Uygunluk Değerlendirme Kuruluşlarında gerçekleştirilecek denetimler (İlk Akreditasyon, Gözetim, Kapsam Genişletme, Akreditasyon Yenileme vb. denetimler) için denetim ekiplerinin oluşturulmasında, Uygunluk Değerlendirme Kuruluşunun denetime konu uzmanlık alanları ile oluşturulacak Denetim Ekibinin sahip olduğu uzmanlık alanlarının örtüşmesi sağlanır.

Denetim ekibinin uzmanlık alanlarındaki yetkinlik düzeyi en az Uygunluk Değerlendirme Kuruluşu için belirlenmiş yetkinlik düzeyinde olmalıdır. Denetim ekibinin sahip olduğu Uzmanlık Alanları ve yetkinlik düzeyleri ekipte görevlendirilen ekip üyelerinin uzmanlık alanları ve yetkinlik düzeylerinin bileşkesi olarak düşünülmelidir. Denetim programları hazırlanırken ekip üyelerinin uzmanlık alanları göz önünde bulundurulur.

5 UZMANLIK ALANLARI

Uzmanlık alanları faaliyet konusuna göre aşağıdaki listelerde verilmiştir.

- L701-014 Deney Faaliyetleri İçin Uzmanlık Alanları
- L701-015 Kalibrasyon Faaliyetleri İçin Uzmanlık Alanları
- L701-016 Tıbbi Deney Faaliyetleri İçin Uzmanlık Alanları
- L701-017 Ürün Belgelendirme Faaliyetleri İçin Uzmanlık Alanları
- L701-018 Muayene Faaliyetleri İçin Uzmanlık Alanları
- L701-019 Sistem Belgelendirme Faaliyetleri İçin Uzmanlık Alanları
- L701-020 Personel Belgelendirme Faaliyetleri İçin Uzmanlık Alanları
- L701-021 Onaylanmış Kuruluşlar İçin Uzmanlık Alanları